

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ : กรณีศึกษา พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1

The Relationship between Financial Literacy Skills and Savings Behavior for Retirement: A Case Study of Kasikornbank Public Company Limited Section Business Network Head South 1

หลุยยา ธีระธัญศิริกุล นลินดา รัตนวิจิตร

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

31 ม. 6 ต.มะขามเตี้ย อ.เมืองสุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี 84100

Luliya Teeratansirikool Nalinda Rattanavijit

Faculty of Liberal Arts and Management Sciences Prince of Songkla University

31 Moo 6, Makham Tia, Mueang Surat Thani, Surat Thani, 84100

E-mail: Pack.1995@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับทักษะทางการเงิน ระดับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ และความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 เป็นการศึกษาประชากรจำนวน 304 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีทักษะทางการเงินในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอยู่ในระดับมากที่สุด ทักษะทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ : ทักษะทางการเงิน พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ พนักงานธนาคาร

Abstract

The objectives of this study are to analyze the level of financial literacy skills, retirement savings behavior, and the relationship between financial literacy skills and retirement savings behavior of Kasikornbank Public Company Limited Section Business Network Head South 1's employee. This study covers all population totally 304. Questionnaires are the instrument for collecting the data. The statistical techniques used for

analyze the data are frequency, percentage, means, standard deviations, and Pearson Correlation Coefficients. The findings of the study revealed that employees have high overall financial literacy skills. The behavior of savings for retirement is at the highest level. Furthermore, it was found that financial literacy skills had a positive correlation with retirement savings behavior at a statistically significant level of .05.

Keywords: Financial Literacy Skill, Saving Behavior for Retirement, Bank Employee

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนผ่านก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564) ภาพสะท้อนจากความไม่พร้อมด้านการเงินของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สำหรับประเทศไทยเป็นประเด็นปัญหาที่อาจทวีความรุนแรงกว่าในหลายประเทศ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565) นำเสนอข้อมูลภาพรวมการออมสุทธิภายในประเทศปี 2563 ลดลงร้อยละ 42.5 จากที่ขยายตัวร้อยละ 1.1 ในปี 2562 เป็นผลจากการออมสุทธิภาคเอกชนและภาครัฐลดลง เกือบ 1 ใน 3 ของครัวเรือนไทยไม่มีเงินออม โดยครัวเรือนที่มีเงินออมน้อยละ 10 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่ออมเงินมาจากกลุ่มที่มีรายได้สูง ส่วนการออมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product-GDP) ลดลงร้อยละ 27.9 จากที่ขยายตัวร้อยละ 30.8 ในปี 2562 เมื่อพิจารณาการออมเพื่อรองรับการเกษียณมีเพียงร้อยละ 17.57 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งมีทิศทางตรงกันข้ามกับแนวโน้มของผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันการออมเพื่อการเกษียณอาจยังไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่คนไทยยังไม่มีความรู้และทักษะทางการเงินมากพอในการเห็นความสำคัญของการออมเพื่อการเกษียณ ผลการสำรวจการวัดระดับทักษะทางการเงินปี 2563 ของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า คนไทยมีระดับคะแนนทักษะทางการเงิน คิดเป็นร้อยละ 71.0 ซึ่งสูงชันกว่าปี 2559 (ร้อยละ 61.0) และปี 2561 (ร้อยละ 66.2) รวมทั้งสูงกว่าค่าเฉลี่ยขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), 2012) (ร้อยละ 60.5) (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) ประกอบกับในปัจจุบันผู้สูงอายุไม่สามารถพึ่งพิงรายได้จากบุตรหลานเหมือนอดีต จึงต้องหันมาพึ่งพิงรายได้และขอรับความช่วยเหลือจากรัฐบาลมากขึ้น โดยในปัจจุบันรัฐบาลมีภาระค่าใช้จ่ายสำหรับสวัสดิการของผู้สูงอายุ อาทิ ด้านเบี้ยยังชีพ ด้านการจ้างงานโดยการยกเว้นภาษีสำหรับผู้ที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุ ด้านการจัดตั้งสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ภาครัฐมีต้นทุนของบ้านพักคนชรา 10,799-12,450 บาทต่อคนต่อเดือน (วรเวชม์ สุวรรณระดา และคณะ, 2559) และด้านคุณภาพชีวิต ขณะที่รายได้ของรัฐบาลจากการเรียกเก็บภาษีเมื่อเทียบกับ GDP มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากแรงงานในระบบภาษีมีเพียงร้อยละ 10 ของแรงงานทั้งหมด และแรงงานผู้มีเงินเดือนประจำอยู่ที่ร้อยละ 80 ที่เสียภาษีให้รัฐบาล

จากประเด็นปัญหาความไม่สอดคล้องของค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น และรายได้ที่ลดลงของรัฐบาล จึงควรสร้างความตระหนักให้คนไทยเริ่มต้นการออมเพื่อการเกษียณตั้งแต่วัยทำงาน ซึ่งหลายคนอาจมองว่าเป็นเรื่องสำหรับผู้สูงอายุเท่านั้น ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วเราควรมีการวางแผนการออมเงินในระยะยาวตั้งแต่เริ่มทำงาน อีกทั้งที่ผ่านมาผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีงานวิจัยที่ทำการศึกษาระดับทักษะทางการเงิน พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อการเกษียณ (Mohidin et al., 2013; Shariff & Isah, 2019; ณัฏฐกร อิทธิรัตนโชติ, 2564; ชีรพัฒน์ มีอำพล, 2557; นัฐวรรณ หมั่นภักดี, 2565) เป็นต้น แต่ไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารที่เป็นหน่วยงานภาคเอกชน ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาพนักงานของธนาคารกสิกรไทย ซึ่งประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้บริการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินครบวงจร โดยพนักงานอยู่ในช่วงระหว่างวัยทำงานที่มีระบบการออมเงินเพื่อการเกษียณภาคบังคับผ่านกองทุนประกันสังคมและภาคสมัครใจผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเท่านั้น (ธนาคารกสิกรไทย, 2564) แต่เมื่อครบวาระการเกษียณอายุแล้วพนักงานของธนาคารจะไม่มีสิทธิได้รับสวัสดิการด้านอื่นๆของธนาคาร อีกทั้งยังไม่มีเงินบำนาญเหมือนกับข้าราชการแต่จะได้รับเงินจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหลังเกษียณอายุแทน (พลอยพัทธ์ กิจเจริญเกษม, 2559)

ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับแนวโน้มการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยที่อาจยังไม่ครอบคลุมและอาจยังไม่สามารถรองรับกับค่าใช้จ่ายเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณได้ เนื่องจากเมื่อพนักงานเกษียณอายุมีรายได้ลดลงมีในขณะที่ค่าใช้จ่ายด้านการดูแลสุขภาพมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปสู่การส่งเสริมและสนับสนุนการออมเพื่อเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของพนักงาน อีกทั้งช่วยลดภาระการพึ่งพิงรายได้จากบุตรหลานและรัฐบาลในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะทางการเงินของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1

บททวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมในที่นี้ จะได้ ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ตามนิยามของ OECD หมายถึง การตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญความชำนาญ ทักษะคิด และพฤติกรรม ในลักษณะที่มีผลให้บุคคลเกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดี และในที่สุดจะช่วยส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพทางการเงินที่ดี (กระทรวงการคลัง, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, สำนักนโยบายการออมและการลงทุน, 2565) ทักษะทางการเงินส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเงิน การไม่มีทักษะทางการเงินที่ดีจะทำให้ไม่มีการวางแผนเกษียณอายุ ไม่มีความรู้การลงทุนในหลักทรัพย์และจะมักจะมีพฤติกรรมการกู้ยืมที่ไม่ดี (Lusardi, 2008) แบบวัดทักษะทางการเงินตามแบบของ OECD โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำมาแปลเป็นภาษาไทย ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน 2) พฤติกรรมทางการเงิน 3) ทักษะคิดทางการเงิน โดยความรู้ทางการเงิน ประกอบด้วย การคำนวณทางการเงิน มูลค่าเงินตามกาลเวลา การคำนวณดอกเบี้ยของสินเชื่อ การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ย การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น นิยามเงินเฟ้อ และการกระจายความเสี่ยง พฤติกรรมทางการเงินประกอบด้วย ความรับผิดชอบทางการเงิน และการตัดสินใจใช้เงิน รูปแบบการออม การตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงิน การไตร่ตรองก่อนซื้อ การชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา การดูแลการเงินตนเองอย่างใกล้ชิด การตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว และการแก้ปัญหาเมื่อเงินไม่พอใช้ ส่วนทักษะคิดทางการเงิน หมายถึง การมีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการออม ธนาคารแห่งประเทศไทยได้นำแบบวัดดังกล่าวสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทยในปี 2559 และ 2563 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) รัฐบาลได้ตระหนักถึงทักษะทางการเงินของคนไทย โดยได้วางแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะทางการเงิน พ.ศ. 2565–2570 โดยมีเป้าหมาย ได้แก่ 1) คนไทยตระหนักรู้ (Awareness) ถึงความสำคัญของการบริหารจัดการเงินและเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน 2) คนไทยมีความรู้และทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) เพียงพอที่จะนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต 3) ประเทศไทยมีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาทักษะทางการเงินอย่างบูรณาการ เพื่อให้เกิดระบบนิเวศด้านการพัฒนาทักษะทางการเงินที่ยั่งยืน (Sustainable Mechanism) (กระทรวงการคลัง, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, สำนักนโยบายการออมและการลงทุน, 2565)

พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ

การออมเพื่อวัยเกษียณ หมายถึง การออมระยะยาว เพื่อใช้จ่ายเมื่อพ้นวัยทำงาน และมีเพียงพอสำหรับการดูแลสุขภาพ ทำกิจกรรมเพื่อความสุข และลดภาระของลูกหลาน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565) พฤติกรรมการออม หมายถึง การกระทำหรือลักษณะของตัวบุคคลที่แสดงออกในลักษณะการออม สัดส่วนเงินออม รูปแบบการออม ความถี่ในการออม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, 2557) โดยการออมเพื่อการเกษียณอายุสามารถนำผู้ออมนั้นก้าวเข้าสู่ความมั่นคงทางการเงินเพื่อเป็นการรองรับภาระค่าใช้จ่ายในอนาคตสำหรับผู้เกษียณอายุได้ในระดับที่เหมาะสมและไม่เพิ่มภาระทางภาษีให้กับประชาชนของประเทศ (วรลักษณ์ ลิ้มกาญจนา และคณะ, 2563)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2564) ได้ใช้แบบวัดของ OECD ในการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย 2563 จำนวน 11,901 คน พบว่า คนไทยมีคะแนนทักษะทางการเงินเฉลี่ยที่ 14.9 คะแนนจากคะแนนเต็ม 21 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 71.0 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD จากคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินของ 26 ประเทศที่เข้าร่วมโครงการของ OECD ในปี 2563 ที่ร้อยละ 60.5 ด้านความรู้ทางการเงินในปี 2563 คนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ทางการเงินที่ 4.4 คะแนนจากคะแนนเต็ม 7 คะแนน มีคะแนนเพิ่มขึ้นจากการสำรวจในปี 2561 โดยหัวข้อที่คนไทยมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ การคำนวณดอกเบี้ยเงินเชื่อ หัวข้อที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุด คือ การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน และ มูลค่าเงินตามเวลา ด้านพฤติกรรมทางการเงินมีคะแนนเฉลี่ยที่ 6.4 คะแนนจากคะแนนเต็ม 9 คะแนน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 71.11 โดยพฤติกรรมที่คนไทยทำได้ดีที่สุด คือ การตัดสินใจทางการเงินด้วยตนเอง หัวข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ การไต่ตรองก่อนซื้อ และการแก้ปัญหาทางการเงิน ด้านทัศนคติทางการเงินพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 82 ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยอย่างมากกับคำถาม “ใช้ชีวิตเพื่อวันนี้ไม่ต้องวางแผนสำหรับอนาคต” อาจตีความได้ว่า คนไทยตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนการเงินในระยะยาวจากเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

กนกกาญจน์ สังขนต์ และคณะ (2563) พบว่า พนักงานธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการออมและการลงทุนในระดับปานกลาง รายได้ที่เพิ่มขึ้นเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการลงทุนเพื่อเกษียณ และมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการออม

ชาญณรงค์ ชัยพัฒน์ (2563) พบว่า ทักษะทางการเงินของพนักงานมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ทางการเงินและทัศนคติระดับปานกลาง ในขณะที่พฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง

วรลักษณ์ ลิ้มกาญจนา และคณะ (2563) พบว่า พนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ภาคใต้ มีความรู้ทางการเงินในระดับสูง มีการเก็บออมทุกเดือนและมีแนวโน้มการเก็บออมเพื่อการเกษียณที่เพิ่มขึ้น

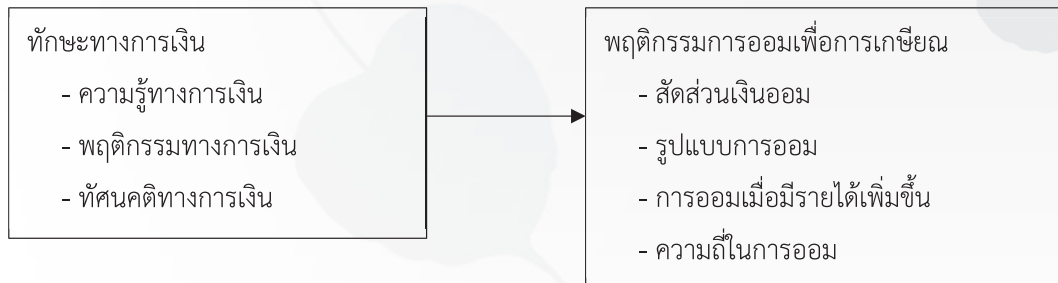
ศิริช กรุณาเพ็ญ (2560) พบว่า กลุ่มคน Generation Y มีระดับการออมในระดับปานกลาง มีคะแนนความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับสูง มีระดับความตระหนักรู้เกี่ยวกับการวางแผนเกษียณอายุในระดับสูงมาก ระดับรายได้สัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม พฤติกรรมทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน ความตระหนักรู้เกี่ยวกับการวางแผนเกษียณอายุ และทัศนคติทางการเงิน มีผลต่อระดับการออม (เรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย)

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุ พบว่าทักษะทางการเงินมีผลต่อพฤติกรรมการออม (นัฐวรรณ หมั่นภักดี, 2565) หากพิจารณารายด้านตามนิยามของ OECD พบว่า ความรู้ทางการเงินมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดสรรเงินออมและการควบคุมค่าใช้จ่าย รวมทั้งการวางแผนการเงินและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุ (ธีรพัฒน์ มีอำพล, 2557; Hilgert et al., 2003; Morgan & Long (2020); Sabri & MacDonald, 2010) ทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการ

ออม (นัฐวรรณ หมิ่นภักดี, 2565; อิระณัฐ ลิขิตระการกุล และคณะ, 2559; ศิวัช กรณาเพ็ญ, 2560) โดยเฉพาะพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ (ณัชร อิทธิรัตนโชติ, 2564; Shariff & Isah, 2019; Mohidin et al., 2013) ทั้งการศึกษาในประเทศและต่างประเทศ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ : กรณีศึกษา พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 จากการทบทวนวรรณกรรมมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 จำนวนทั้งสิ้น 304 คน (ธนาคารกสิกรไทย, 2564)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และจังหวัดที่ปฏิบัติงาน จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดระดับทักษะทางการเงิน ผู้วิจัยใช้คำถามที่เป็นสากลอ้างอิงจาก OECD โดยมีการแปลเป็นคำถามภาษาไทยโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (2564) โดยคำถามถูกใช้ในการประเมินทักษะทางการเงินของคนไทยในปี 2559 และ 2563 โดยใช้เกณฑ์การคำนวณคะแนนตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย (2564) ดังนี้

- ทักษะทางการเงิน เป็นผลรวมคะแนนด้านความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และ ทักษะคติทางการเงิน

- ด้านความรู้ทางการเงิน คำถาม 8 ข้อ นำมาคำนวณคะแนน 7 ข้อ รวม 7 คะแนน
- ด้านพฤติกรรมทางการเงิน คำถาม 12 ข้อ สรุปได้ 9 ประเด็นหลัก คะแนนรวม 9 คะแนน
- ด้านทักษะคติทางการเงิน จำนวน 3 ข้อ นำผลรวมมาคำนวณค่าเฉลี่ย คะแนนรวม 5 คะแนน

ตารางที่ 1 การแปลผลคะแนนทักษะทางการเงินตามเกณฑ์ของ OECD (2012)

เกณฑ์	เกณฑ์คะแนน	ระดับ
ความรู้ทางการเงิน	≥5 คะแนน	สูง
(คะแนนรวม 7 คะแนน)	3-4 คะแนน	ปานกลาง
	≤2 คะแนน	ต่ำ
พฤติกรรมทางการเงิน	≥6 คะแนน	สูง
(คะแนนรวม 9 คะแนน)	3-5 คะแนน	ปานกลาง
	≤2 คะแนน	ต่ำ
ทัศนคติทางการเงิน	>3 คะแนน	สูง
(คะแนนรวม 5 คะแนน)	2-3 คะแนน	ปานกลาง
	<2 คะแนน	ต่ำ
ทักษะทางการเงิน	>14 คะแนน	สูง
(คะแนนรวม 21 คะแนน)	6-14 คะแนน	ปานกลาง
	<6 คะแนน	ต่ำ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย สัดส่วนเงินออม รูปแบบการออม การออมเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น และความถี่ในการออม ประเมินระดับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณแบ่งเป็น 3 ระดับ (ศิริขันธ์ กรรณานิธิ, 2560) ดังนี้

- ≤0.033 คะแนน พฤติกรรมการออมระดับต่ำ
- 0.34-0.67 คะแนน พฤติกรรมการออมระดับปานกลาง
- 0.68-1.00 คะแนน พฤติกรรมการออมระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) จากพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามได้คำตอบที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ จำนวน 304 ชุด รูปแบบของแบบสอบถามที่ใช้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบออนไลน์ด้วยโปรแกรมประยุกต์บนเว็บฟรี Google Forms เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคม ปี 2565

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

1.1 ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และจังหวัดที่ปฏิบัติงาน

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายทักษะทางการเงิน และ พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทาง การเงินและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 ด้วยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient)

สมมติฐาน

สมมติฐาน: ทักษะทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1

การทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบสมมติฐานโดยการหาความสัมพันธ์ด้วยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient-r) เพื่อใช้หาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระกัน โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง $-1 < r < 1$ เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีดังนี้ (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2549)

0.01-0.20	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์ต่ำ
0.21-0.40	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ
0.41-0.60	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
0.61-0.80	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง
0.81-1.00	หมายความว่า	มีความสัมพันธ์สูง

ผลการวิจัย

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของประชากร คือ พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจได้ 1 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของประชากร

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	134	44.1
	หญิง	170	55.9
อายุ	21-30 ปี	101	33.2
	31-40 ปี	143	47.0
	41-50 ปี	38	12.5
	51-60 ปี	22	7.3
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	0.3
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	237	78.0
	สูงกว่าปริญญาตรี	66	21.7
สถานภาพ	โสด	150	49.3
	สมรส	147	48.4
	อื่นๆ เช่น หม้าย หย่าร้าง เป็นต้น	7	2.3
รายได้รวมต่อเดือน	15,000-25,000 บาท	68	22.4
	25,001-35,000 บาท	124	40.8
	35,001-45,000 บาท	57	18.8
	มากกว่า 45,000 บาท	55	18.0
ค่าใช้จ่ายรวมต่อเดือน	น้อยกว่า 15,000 บาท	90	29.6
	15,001-25,000 บาท	130	42.8
	25,001-35,000 บาท	49	16.1
	35,001-45,000 บาท	14	4.6
	มากกว่า 45,000 บาท	21	6.9
จังหวัดที่ปฏิบัติงาน	ชุมพร	48	15.8
	ระนอง	23	7.6
	สุราษฎร์ธานี	233	76.6

ตารางที่ 2 แสดงลักษณะข้อมูลทั่วไปของประชากร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด รายได้รวม 25,001-35,000 บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่ายรวม 15,001-25,000 บาทต่อเดือน ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ระดับทักษะทางการเงิน

ระดับทักษะทางการเงินพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะทางการเงินตามเกณฑ์ของ OECD (2012)

ทักษะทางการเงิน(FLS)	$\bar{X}$	S.D.	คะแนนเต็ม	สัดส่วน(%)	ระดับสูง*
1. ความรู้ทางการเงิน(FK)	5.67	0.37	7	85.57	≥ 5 คะแนน
2. พฤติกรรมทางการเงิน(FB)	7.31	0.38	9	81.22	≥ 6 คะแนน
3. ทักษะคิดทางการเงิน(FA)	4.28	0.80	5	85.60	≥ 3 คะแนน
ผลรวมทักษะทางการเงิน 3 ด้าน	17.26	1.55	21	82.19	≥ 14 คะแนน

* เกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3 แสดงคะแนนทักษะทางการเงินของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 ในภาพรวมมีทักษะทางการเงินระดับสูง คะแนน 17.26 จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.19 เมื่อพิจารณา 3 องค์ประกอบของทักษะทางการเงิน พบว่า ทุกองค์ประกอบมีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยทักษะคิดทางการเงินมีสัดส่วนคะแนนสูงสุดที่ร้อยละ 85.60 รองลงมาคือ ด้านความรู้ทางการเงิน และด้านพฤติกรรมทางการเงิน ที่สัดส่วนร้อยละ 85.57 และ 81.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทักษะคิดทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน(FLS)	$\bar{X}$	S.D.
ความรู้ทางการเงิน(FK)	5.67	0.37
มูลค่าเงินตามกาลเวลา	0.85	0.35
การคิดดอกเบี้ยเงินกู้	0.79	0.40
การคิดดอกเบี้ยเงินฝาก	0.82	0.38
การคิดดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น	0.52	0.50
ความเสี่ยงและผลตอบแทน	0.89	0.30
นิยามเงินเฟ้อ	0.88	0.32
การกระจายความเสี่ยง	0.89	0.32

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน (ต่อ)

ทักษะทางการเงิน(FLS)	$\bar{X}$	S.D.
พฤติกรรมทางการเงิน(FB)	7.31	0.38
ความรับผิดชอบและการตัดสินใจใช้เงิน(3 คำถาม)	0.88	0.30
การออม	0.93	0.25
การตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงิน	0.90	0.29
แหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่อการเลือกใช้บริการทางการเงิน	0.64	0.48
การไตร่ตรองก่อนซื้อ	0.85	0.34
การชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา	0.98	0.11
การดูแลการเงินตนเองอย่างใกล้ชิด	0.70	0.40
การตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว	0.85	0.35
การแก้ปัญหาเมื่อเงินไม่พอใช้(2 คำถาม)	0.70	0.45
ทัศนคติทางการเงิน (FA)	4.28	0.80
ใช้ชีวิตเพื่อวันนี้ไม่ต้องวางแผนเพื่อวันข้างหน้า	4.28	0.93
มีความสุขจากการใช้เงินตอนนี้ไม่จำเป็นต้องเก็บออมเพื่อวันข้างหน้า	4.22	0.88
เมื่อมีเงินก็ต้องใช้ให้เต็มที่ไม่ต้องคิดเพื่อวันข้างหน้า	4.36	0.82

ตารางที่ 4 แสดงข้อคำถามขององค์ประกอบของทักษะทางการเงิน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านความรู้ทางการเงิน พบว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับสูง คือ มีคะแนนรวม 5.67 คะแนน จากคะแนนเต็ม 7 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.57 หัวข้อที่พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดคือ ความเสี่ยงและผลตอบแทน และการกระจายความเสี่ยง หัวข้อที่เป็นจุดอ่อนได้คะแนนน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก คือ เรื่องการคิดดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น การคิดดอกเบี้ยเงินกู้ และมูลค่าเงินตามเวลา

ด้านพฤติกรรมทางการเงิน จากคำถาม 12 ข้อ สรุปได้ 9 ประเด็นหลัก พบว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางการเงินในระดับสูง ที่ 7.31 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.22 โดยพฤติกรรมที่ทำได้ดีที่สุด คือ การชำระค่าใช้จ่ายตรงตามเวลา ในขณะที่พฤติกรรมที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ แหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่อการเลือกใช้บริการทางการเงิน การดูแลการเงินตนเองอย่างใกล้ชิด และการแก้ปัญหาเมื่อเงินไม่พอใช้

ด้านทัศนคติทางการเงิน โดยประเมินความสุขจากการใช้เงินมากกว่าการออม ระดับคะแนนสูงแปลว่าไม่เห็นด้วยกับเรื่องดังกล่าว พบว่า พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 มีคะแนนทัศนคติทางการเงิน 4.28 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.60 โดยหัวข้อที่พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 ไม่เห็นด้วยมากที่สุด คือ เมื่อมีเงินก็ต้องใช้ให้เต็มที่ไม่ต้องคิดเผื่อวันข้างหน้า

พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ

ระดับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ

พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ(SB)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ พฤติกรรม
1. สัดส่วนเงินออมเพื่อการเกษียณต่อรายได้ต่อเดือน (%) (รวมเงิน ออมเพื่อการเกษียณทุกประเภท)	0.68	0.46	สูง
2. รูปแบบการออม	0.93	0.25	สูง
3. การออมเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น	0.75	0.42	สูง
4. ความถี่ในการออมเพื่อการเกษียณ(ยกเว้นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ)	0.86	0.34	สูง
ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ	0.81	0.38	สูง

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 ที่คะแนนเฉลี่ยรวม 0.81 จากคะแนนเต็ม 1 แสดงถึงพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณในระดับสูง พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณในด้านรูปแบบการออมที่ดีที่สุด รองลงมาคือ ความถี่ในการออม การออมเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น และสัดส่วนเงินออมเพื่อการเกษียณต่อรายได้ต่อเดือน (รวมเงินออมเพื่อการเกษียณทุกประเภท)

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงิน ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน และพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ

ตัวแปร	SB	FK	FB	FA	FLS
SB	1.00				
FK	0.249*	1.00			
FB	0.219*	0.124*	1.00		
FA	0.085	0.283**	0.235**	1.00	
FLS	0.159*	0.477**	0.380**	0.967**	1.00

หมายเหตุ : 1) *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

2) **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงาน เครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 ในทิศทางบวก ที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่ค่า 0.159 มีระดับต่ำ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ 3 ด้านของทักษะทางการเงิน พบว่า ความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ในขณะที่ทัศนคติทางการเงินไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ อย่างไรก็ตามทัศนคติทางการเงินมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับทักษะทางการเงิน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

สรุปผลการวิจัย

1. ทักษะทางการเงินในภาพรวมและองค์ประกอบย่อยของทักษะทางการเงินของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คือ มีสัดส่วนคะแนนมากกว่าร้อยละ 80 โดยทัศนคติทางการเงินมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ความรู้ทางการเงิน และ พฤติกรรมทางการเงิน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 มีทัศนคติทางการเงินโดยการตระหนักถึงการออมเงินเพื่อวันข้างหน้า โดยไม่ใช้เงินให้มีความสุขในวันนี้เท่านั้น มีพฤติกรรมการชำระที่ตรงตามเวลาและการออม มีความรู้เรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทนและการกระจายความเสี่ยงมากที่สุด ทั้งนี้ยังคงต้องพัฒนาความรู้เรื่องการคิดดอกเบี้ยทบต้น การคิดดอกเบี้ยเงินกู้ และมูลค่าเงินตามเวลา ปรับพฤติกรรมเรื่องการค้นหาแหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่อการเลือกใช้บริการทางการเงิน การแก้ปัญหาทางการเงินและการดูแลการเงินอย่างใกล้ชิด

2. พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 มีพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยคำนึงถึงรูปแบบการออมเพื่อการเกษียณมากที่สุด รองลงมาคือ ความถี่

ในการออมเพื่อการเกษียณ(ยกเว้นกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ) พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณที่ควรพัฒนาให้มากขึ้นคือ สัดส่วนเงินออมเพื่อการเกษียณ รวมทั้งการเพิ่มเงินออมเพื่อการเกษียณเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น

3. ทักษะทางการเงินความสัมพันธ์ในทิศทางบวกต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 โดยความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ ในขณะที่ทัศนคติทางการเงินไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ทักษะทางการเงินของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีสัดส่วนที่ร้อยละ 82.91 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผลสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยที่สัดส่วนร้อยละ 71 และสูงกว่าผลสำรวจของ OECD ที่สัดส่วนร้อยละ 60.5 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของทักษะทางการเงิน พบว่า ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 มีคะแนนเฉลี่ยในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราลักษณ์ ลีมกาญจนา และคณะ (2563) ศิวัช ภูณานิษฐ์ (2560) ที่ศึกษาในกลุ่มพนักงานธนาคารและกลุ่มคน Gen Y มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผลสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยเช่นกัน โดยทัศนคติทางการเงินมีผลใกล้เคียงกันมากที่สุด คือ 4.28 และ 4.1 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าแม้กลุ่มประชากรที่ศึกษาจะมีความแตกต่างกันในข้อมูลพื้นฐานทั่วไป แต่ทัศนคติทางการเงินไม่แตกต่างกันมาก ในขณะที่ความรู้ทางการเงินมีส่วนต่างคะแนนที่มากที่สุด คือ 5.67 และ 4.4 ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเกิดจากการศึกษาในครั้งนี้ ประชากรที่ศึกษาทำงานในธุรกิจด้านการเงิน ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ได้ผ่านการเรียนและมีประสบการณ์การทำงานด้านการเงิน ทำให้มีพื้นฐานความรู้ อีกทั้งในการทำงานในสถาบันการเงินได้รับการพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเงินอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่ผลสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยจาก 11,901ครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จึงอาจทำให้มีคะแนนทักษะทางการเงินที่ต่ำกว่า อย่างไรก็ตามถึงแม้ในภาพรวมพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 จะมีระดับความรู้ที่สูง แต่มีความรู้ในบางเรื่องที่สำคัญต่อทักษะทางการเงินที่ยังคงได้คะแนนต่ำ ได้แก่ เรื่อง การคิดดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น เป็นเรื่องที่เป็นจุดอ่อนของคนไทยในภาพรวมเช่นกัน ผลการศึกษา

2. พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมุ่งเน้นเรื่องรูปแบบการออมและความถี่ในการออม ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากมีความเชี่ยวชาญเรื่องตราสารทางการเงินหรือแหล่งเงินออมที่คุ้นเคยในการทำงานประจำวัน ทำให้สามารถ

เลือกรูปแบบการออมที่หลากหลายได้ อีกทั้งมีความสะดวกในการออมจึงทำให้ความถี่การออมมีคะแนนในระดับสูงเช่นกัน อย่างไรก็ตามสัดส่วนเงินออมเพื่อการเกษียณมีค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ 0.68 จากคะแนนเต็ม 1 รวมทั้งการออมเพิ่มเมื่อมีรายได้ อาจจะยังไม่เห็นความสำคัญในการออมตามเป้าหมายหรือมีภาระค่าใช้จ่ายมาก ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกกาญจน์ สังชนนท์ และคณะ (2563) ที่พบว่าเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นจะทำให้การลงทุนเพื่อเกษียณเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเกิดจากบริบทที่ศึกษาแตกต่างกัน โดย กนกกาญจน์ สังชนนท์ และคณะ (2563) ศึกษาพนักงานธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพฯและปริมณฑล ในขณะที่ผลการศึกษานี้ศึกษาในพื้นที่ภูเก็ต

3. ทักษะทางการเงินในภาพรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (นัฐวรรณ หมิ่นภักดี, 2565) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบ 3 ด้าน พบว่า ความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา (ธีรพัฒน์ มีอำพล, 2557; Hilgert et al., 2003; Morgan & Long, 2020; Sabri & MacDonald, 2010) แม้จะต่างบริบทการศึกษา จะเห็นได้ว่าการจะทำให้คนมีพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณเพิ่มขึ้นควรต้องพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเงิน รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางการเงินที่ดี ในขณะที่ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา (นัฐวรรณ หมิ่นภักดี, 2565 ; อีระณัฐ ตระกูลกุล และคณะ, 2559; ศิวัช กรุณาเพ็ญ, 2560; ณัฏฐ, 2564; Shariff & Isah, 2019; Mohidin et al., 2013) ทั้งนี้ทัศนคติอาจไม่มีความสัมพันธ์โดยตรง แต่มีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณ โดยผ่านพฤติกรรมทางการเงินและทักษะทางการเงินในภาพรวม จากตารางที่ 5 จะพบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางการเงินและทักษะทางการเงินในภาพรวมมีค่าระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า แม้พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจใต้ 1 จะมีทักษะทางการเงินในระดับสูง เมื่อพิจารณาจากข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบแล้วพบว่ามีความถี่ที่ดีกว่าผลการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทย (2564) และมีพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอยู่ในระดับสูง แต่ยังคงมีจุดที่ต้องพัฒนาเพิ่มทักษะทางการเงินให้ดีขึ้นซึ่งจะส่งผลให้มีพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณเพิ่มขึ้น จึงขอเสนอแนะในประเด็นต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจทางการเงินเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถจัดการทรัพยากรทางการเงินของตัวเองทั้งในด้านการจัดสรรการออมเงินและการควบคุมค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ รวมทั้งเป็นแรงผลักดันพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคคล โดยความรู้ที่

ธนาคารกสิกรไทยควรจัดอบรมหรือให้ความรู้เพิ่มเติมแก่พนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจได้ 1 คือ เรื่องการคิดดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น การคิดดอกเบี้ยเงินกู้ และ มูลค่าเงินตามเวลา

2. ควรส่งเสริมให้มีพฤติกรรมทางการเงินที่ดีขึ้นในเรื่องการตัดสินใจใช้บริการทางการเงิน โดยการเตรียมแหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่อการเลือกใช้บริการทางการเงินให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูล การเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาทางการเงินเมื่อเงินไม่พอใช้ เสนอแนะทางเลือกที่ถูกต้องและเหมาะสมให้กับพนักงาน รวมทั้งอาจมีการอบรมเชิงปฏิบัติการและการให้คำปรึกษาในการดูแลการเงินของพนักงานอย่างใกล้ชิด

3. ส่งเสริมพฤติกรรมออมเพื่อการเกษียณ โดยมุ่งเน้นการให้เห็นความสำคัญของสัดส่วนเงินออมเพื่อการเกษียณ และออมเพิ่มเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยอาจนำเสนอแบบจำลองการออมเพื่อการเกษียณที่เพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ต่างกันจะส่งผลต่อจำนวนเงินออมเพื่อการเกษียณที่ต่างกันอย่างไร อาจจะนำประโยชน์จากการประยุกต์ใช้เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (Gamification) โดยการมอบเงินรางวัลให้แก่พนักงานที่มีการออมอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดสวัสดิการการออมเงินเพื่อการเกษียณที่นอกเหนือจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

4. ข้อเสนอแนะต่อองค์กรอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกับการดำเนินงานของธนาคาร อาจนำข้อเสนอแนะข้างต้นไปพัฒนาทักษะทางการเงินให้กับพนักงานในองค์กร ทั้งด้านความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน เพื่อให้พนักงานมีพฤติกรรมออมเพื่อการเกษียณที่เป็นไปตามเป้าหมายชีวิตต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางการเงินและพฤติกรรมออมเพื่อการเกษียณ ในกลุ่มตัวอย่างพนักงานส่วนเครือข่ายอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยด้านอื่นๆที่ส่งผลต่อการออมเพื่อการเกษียณของพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงาน เครือข่ายช่องทางธุรกิจได้ 1

3. ควรมีการศึกษาเชิงลึกกับพนักงานธนาคารกสิกรไทยส่วนงานเครือข่ายช่องทางธุรกิจได้ 1 เพื่อทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมออมเพื่อการเกษียณและแรงจูงใจในการเพิ่มเงินออมเพื่อการเกษียณ โดยอาจศึกษาในเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

กนกกาญจน์ สังชนนท์, วรพงษ์ จวงรัตน์กำจร, และชาคริต สรีสกุล. (2562). พฤติกรรมออมเพื่อการเกษียณ: กลุ่มตัวอย่างพนักงานธนาคารพาณิชย์. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(3), 479-490.

<https://shorturl.asia/aPx9Z>

กระทรวงการคลัง, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, สำนักนโยบายการออมและการลงทุน. (2565). ร่างแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาทักษะทางการเงิน พ.ศ. 2565-2570. *ข่าวกระทรวงการคลัง*, (85), 1-2. <https://shorturl.asia/Cifo1>

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชาญณรงค์ ชัยพัฒน์. (2563). ความยั่งยืนทางการเงินส่วนบุคคลและพฤติกรรมการออมการลงทุนเพื่อวัยเกษียณ. [ดุชะฎีนินพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. iThesis Srinakharinwirot University. <https://shorturl.asia/0FPZS>
- ณัชร อิทธิรัตนโชติ. (2564). พฤติกรรมการออมของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 1(2). 1-15. <https://shorturl.asia/wiUYb>
- ธนาคารกสิกรไทย. (2564). *ประวัติธนาคาร*. <https://shorturl.asia/9hBkj>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2559*. <https://shorturl.asia/ncJ76>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). ผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทย(Financial Literacy) ปี 2563. *ข่าวรพท*, (77). สำนักสื่อสารสัมพันธ์ ฝ่ายบริหารการสื่อสารองค์กร. <https://shorturl.asia/lgxNi>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (2565) *การออม*. <https://shorturl.asia/zGspD>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน. (2557). *สตางค์*. <https://shorturl.asia/tEl19>
- ธีรพัฒน์ มีอำพล. (2557). *ความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการออมที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงิน เพื่อการเกษียณอายุ: กรณีศึกษากลุ่มคนวัยทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร*. [การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คลังสารสนเทศดิจิทัล คลังสารสนเทศดิจิทัล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. <https://shorturl.asia/IAJ13>
- นัฐวรรณ หมั่นภักดี. (2565). *ทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของพนักงานบริษัท อุตสาหกรรมการบิน จำกัด*. 1-14. <https://shorturl.asia/a7L80>
- พลอยพัชร กิจเจริญเกษม. (2018). การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุ ของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน). *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 3(2), 15–43. <https://shorturl.asia/p1o52>
- วรลักษณ์ ลิ้มกาญจนา, กลางใจ แสงวิจิตร, พรทิพย์ จิระอำรง, และ ศรสนีย์ สังข์สุวรรณ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ: กรณีศึกษาพนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ภาคใต้. *BU ACADEMIC REVIEW*, 19(2), 28-45. <https://shorturl.asia/W91Tx>
- วราวุธ สุวรรณระดา, ศิริพันธุ์ สาสดี, นพพล วิทย์วรพงศ์, และ สุภาภรณ์ คำเรืองฤทธิ์. (2559). ต้นทุนการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในสถาบัน: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านธรรมปรกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*, 10(2), 152-166. <https://shorturl.asia/MYg26>

ศิริวัช กรณาเพ็ญ. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและพฤติกรรมการออมของคน Gen Y. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. คลังสารสนเทศดิจิทัล คลังสารสนเทศดิจิทัล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. <https://shorturl.asia/eKFkA>

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564, เมษายน 30). สังคม สูงอายุ...แบบสมบูรณ์ คนไทยพร้อมแล้วหรือยัง?. <https://shorturl.asia/qAR86>

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2562). ผลวิจัยชี้ “เพศหญิง” มีวินัยการออมมากกว่า “เพศชาย” <https://shorturl.asia/gueB4>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565, เมษายน 27). รายได้ประชาชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2563 แบบปริมาณลูกโซ่. <https://shorturl.asia/aS1DU>

อิระณัฏฐ์ ลิขิตตระกูลกุล, ขนิษฐา กิจจา, พิริยา เลิศมงคลนาม, สุทธิรัตน์ โทชนบท, พนิดา แนนอุดร, พีรภาริ ลิมนวัสส์, จีรภา พรหมทอง, พลอยวรินทร์ จันดา, พรสุดา ฤทธิธาดา, ยุพิน ผดุงฤกษ์, ยุวันดา เนื้อเทศ, บรรจง อันสนธิ์, พิมพ์ภัทร ไชยศิลป์, วรวิกานต์ เพชรภาพ, และ พวงทิพย์ พูลสวัสดิ์. (2559). กลยุทธ์ส่งเสริมการออมให้แก่ผู้ใหญ่วัยเพื่อเตรียมการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ : รายงานการศึกษาวิจัย. สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. <https://shorturl.asia/Dnxp5>

Hilgert, M. A., Hogarth, J. M. & Beverly, S. (2003). Household financial management: The connection between knowledge and behavior. *Federal Reserve Bulletin*, 309-322. <https://shorturl.asia/LdRsZ>

Lusardi, A. (2008). Household Saving Behavior: The Role of Financial Literacy, Information, and Financial Education Programs (pp. 1-46). *NBER Working Papers 13824*, National Bureau of Economic Research.

Mohidin, R. Jamal, A. A. A., Geetha, C., Lim. T. S., & Karim, M. R. A. (2013). Revisiting the relationship between attitudes and retirement planning behavior: A study on personal financial planning. *International Journal of Multidisciplinary Thought*, 3(2), 449-461. <https://shorturl.asia/DKglP>

Morgan, P. J. & Long, T. Q. (2020). Financial literacy, financial inclusion, and savings behavior in Laos. *Journal of Asian Economics*, 68(2), 1-20. <https://shorturl.asia/18wcn>

Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). (2012). *Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting and Internationally Comparable Survey of Financial Literacy*. <https://shorturl.asia/iDqgN>

- Sabri, M. F. & MacDonald, M. (2010). Savings Behavior and Financial Problems among College Students: The Role of Financial Literacy in Malaysia. *Cross-Cultural Communication*, 6(3), 103-110. <https://shorturl.asia/B203M>
- Shariff, N. S. M. & Isah, N. A. M. (2019). An empirical study on the determinants of retirement savings attitude in Malaysia!. *Journal of Physics: Conference Series*. 1366, 1-6. <https://shorturl.asia/dExSu>